

Název školy: **Základní škola a Mateřská škola Žalany**

Číslo projektu: **CZ. 1.07/1.4.00/21.3210**

Téma sady: **VY_32_INOVACE_6A_CHEMIE_KOLEM_NÁS**

Název DUM: **VY_32_INOVACE_6A_3_LÁTKY_ZACHRAŇJÍCÍ ŽIVOT**

Vyučovací předmět: **Chemie**

Název vzdělávacího materiálu: **Látky zachraňující život**

Autor: **Ing. Bc. Pavla Broná**

Datum vytvoření: **Březen 2013**

Anotace: Celý materiál je zaměřen na vývoj léků, jejich výrobu, distribuci a užívání. Žáci se též seznámí s prací dnešních farmaceutů.

Očekávaný výstup: Žák se orientuje v přípravě a využívání léčiv v praxi a jejich vlivech na zdraví člověka.

Věková skupina, ročník: ZŠ, 8. - 9. ročník

Metodické pokyny: Didaktický materiál je výkladový, slouží spíše jako zajímavost a pro doplnění kapitoly „Chemie a společnost“.

Pomůcky: Psací potřeby, sešit

Časový harmonogram: 25 minut

LÉKY, NEBO JEDY

**„Všechny látky jsou
jedy, záleží pouze na
dávce, zda se látka
stane jedem.“**

(Paracelsus)

LÁTKY ZACHRAŇUJÍCÍ ŽIVOT

- Léky slouží k léčení chorob a odstraňování jejich příznaků
- Pět **S** léku :
  - podán ve **s**právné dávce
  - podán ve **s**právné formě
  - podán **s**právnému pacientovi
  - podán na **s**právnou chorobu
  - podán ve **s**právný čas

HISTORIA MAGISTRA VITAE

(Historie učitelka života)

- Používání léčivých rostlin
- Nejstarší zmínky z Číny, Mezopotámie, Egypta (5 000 let)
- Mágové a čarodějníci (šamani)
- U nás převzali léčitelskou činnost mniši
- Světští lékárníci až ve 13. století (v Praze)

LÉČITELSTVÍ ZALOŽENÉ NA ZDRAVÉM ROZUMU

- Kořenáři: - vycházeli ze zkušenosti
- výroba dryáku (hodně silný prostředek, který s námi zamává)
- vymysleli název farmakón (lék, ale i kouzelný prostředek)
- Farmacie: - dnešní název pro celý obor, který se zabývá léky

VÝZNAMNÍ UČENCI

- Hippokrates (dieta, farmaceutika, chirurgie)
- Galénos (výroba léků)
- Avicenna (arabská medicína)
- Paracelsus (rozvoj chemie)

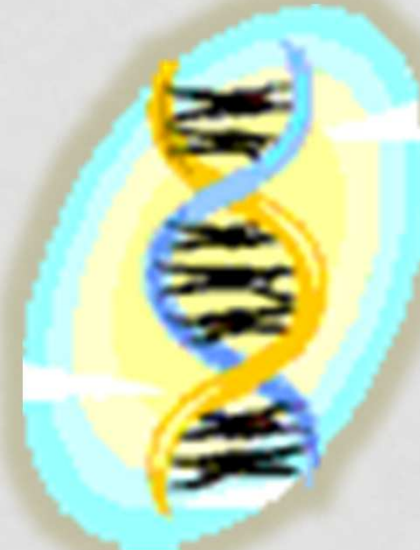
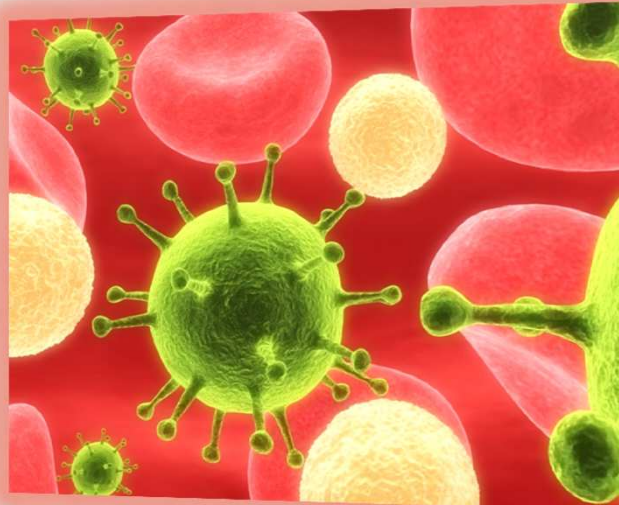
OD CHEMIE PO BIOTECHNOLOGIE

- 17. a 18. století - „zlatý“ věk lékárenství
- Počátek 19. století - izolace morfinu z opia
- 20. století – průmyslová výroba organických chemických léčiv
- Rok 2000 – přečtení lidského genomu
- éra biotechnologických léků (např. léčba zhoubných nádorů)

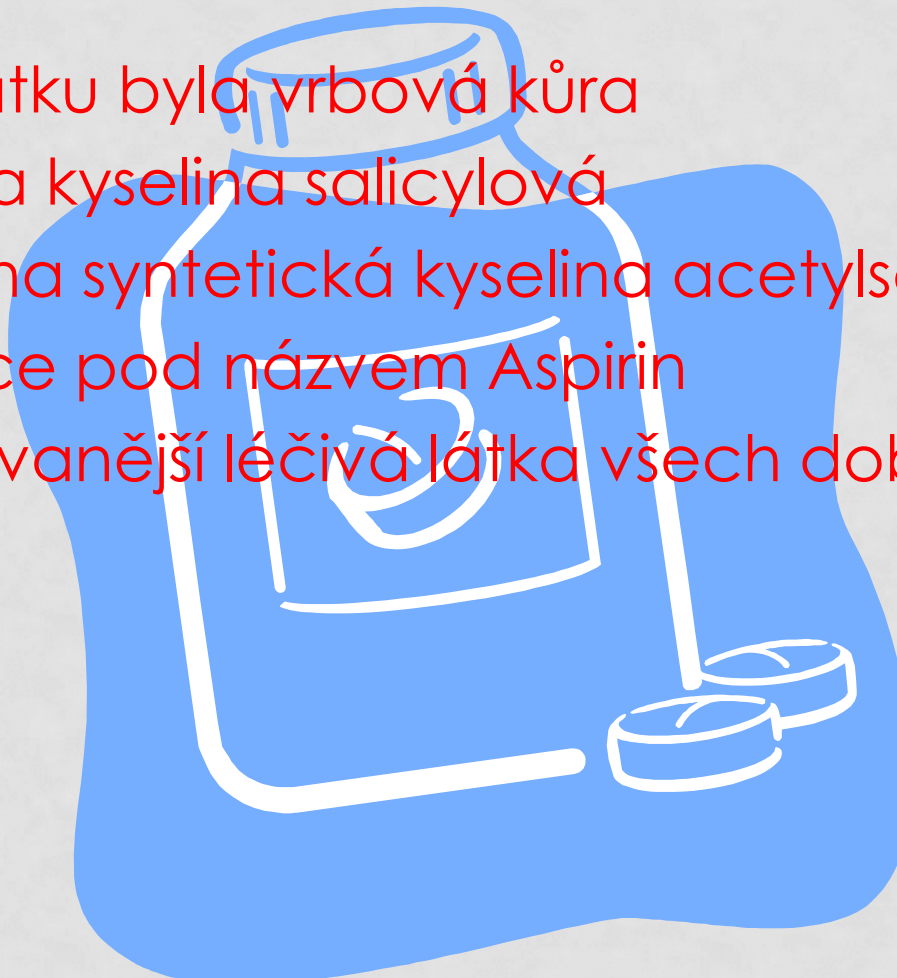
VÝZNAMNÉ OBJEVY

- J. E. Purkyně – popsal buňku
- L. Pasteur a R. Koch – základy bakteriologie
- A. Fleming – objevil první antibiotikum Penicilin
- J. D. Watson a F. Crik – popsali strukturu DNA (genetika)

ZÁZRAČNÝ ASPIRIN

- Na počátku byla vrbová kůra
- Izolována kyselina salicylová
- Připravena syntetická kyselina acetylsalicylová
- Registrace pod názvem Aspirin
- Nejpoužívanější léčivá látka všech dob

LÉKOVÉ FORMY

- Tablety
- Tobolky
- Injekce
- Kapky
- Čípky
- Masti
- Sirupy

LÉKÁRNA

- Zdravotnické zařízení
- Odborná garance
- Pracovníci lékárny
laboratoř

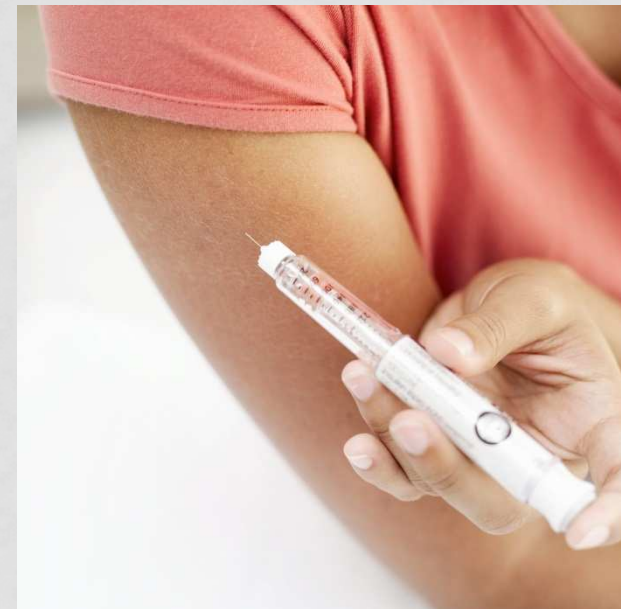

oficína lékárny

PODÁNÍ LÉKU

- Enterální (přes trávicí trakt)
  - perorálně
  - rektálně
- Parenterální (mimo trávicí trakt)
  - inhalace
  - injekce
  - kapky do očí a nosu
  - masti na kůži

LÉKAŘSKÝ PŘEDPIS (RECEPT)

- Právní dokument
- Lékař žádá lékárníka o vydání nebo přípravu léku pro pacienta

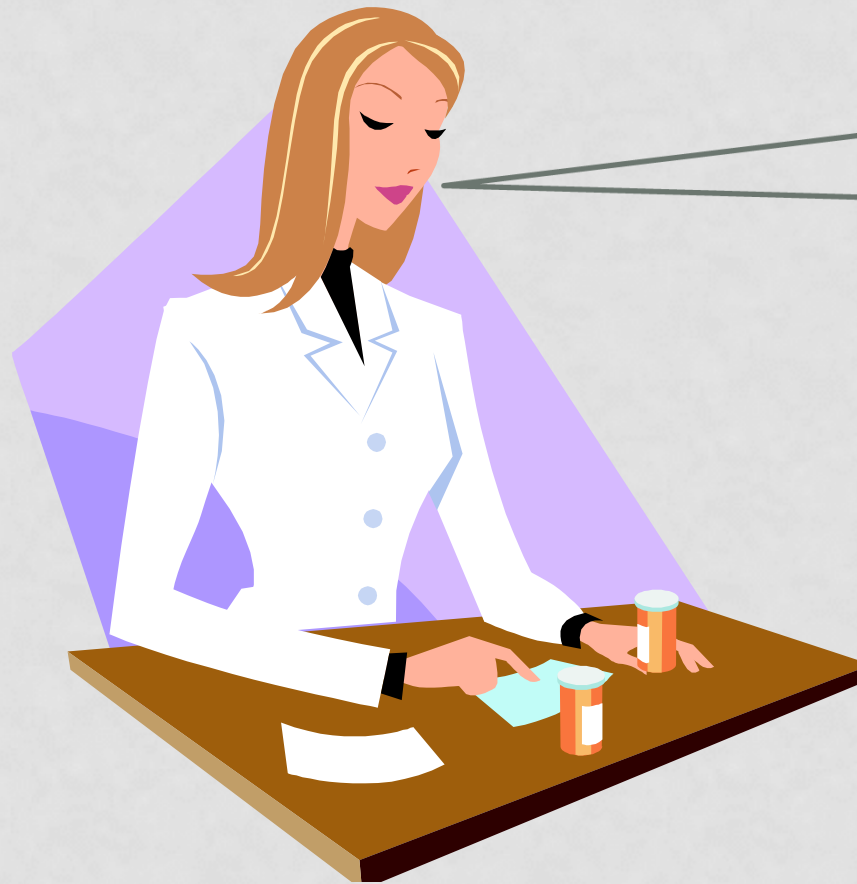
Kód zdravotní pojišťovny	RECEPT	poř. č.
Příjmení a jméno		
Číslo pojištěnce		f.
Bydliště (adresa)		
I C P	<i>Rp.</i>	Sk. Kód
I C P		cena
Dne:		Sk. Kód
razítko zdravot. zařízení, jmenovka a podpis lékaře	Připravil:	Vydal:
Bez data vystavení, razítka smluvního zařízení, jmenovky a podpisu lékaře recept neplatí!		

SÚKL

- Státní ústav pro kontrolu léčiv
- Uděluje registraci (povolení) pro uvedení léku na trh

TESTÍK NA ZÁVĚR

Oficínu najdeme ?

- a) na receptu
- b) v příbalovém letáku
- c) v lékárně**

TESTÍK NA ZÁVĚR

Kdo nebo co
je Paracelsus ?

- a) název léku
- b) středověký lékař**
- c) přírodní droga

TESTÍK NA ZÁVĚR

Penicilin řadíme
mezi :

- a) antibiotika
- b) sedativa
- c) analgetika

POUŽITÉ ZDROJE

- BENEŠ, Pavel, PUMPR, Václav, BANÝR, Jiří. *Základy chemie 2*. Praha: FORTUNA, 1997. ISBN 80-7168-312-4
- CIKRT, Tomáš. *Příběhy léků*. Praha: Státní ústav pro kontrolu léčiv, 2012. ISBN 978-80-260-1403-4

Prezentace byla vytvořena v programu Microsoft PowerPoint.

Zdroj obrázků : galerie Microsoft Office

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Pavla Broná.